

EMIL ZOLYANING “TOSHQIN” HIKOYASI TAHLILI

Samarqand davlat pedagogika instituti 2-bosqich talabasi

Qodirova Shaxina Olimjonovna

Dotsent: Usarova Laylo Ibragimovna

Annotatsiya:

Ushbu maqolada fransuz yozuvchisi Emil Zolyaning “Toshqin” hikoyasi ijtimoiy, axloqiy va falsafiy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda inson ruhiyatining sinov davrlaridagi kechinmalari, tabiat hodisalari orqali jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlik va insoniy qadriyatlarning namoyoni yoritilgan. Zolya naturalizm oqimining yirik vakili sifatida “Toshqin”da inson va tabiat, mehr va fojia, umid va yo‘qotish muvozanatini san’atkorona ifodalagan. Asar g‘oyasining markazida inson qalbining buyuk kuchi — fidoyilik va mehr mavjud.

Kalit so‘zlar: naturalizm, insonparvarlik, fojia, mehr, ijtimoiy tengsizlik, oilaviy qadriyat, tabiat, psixologik tahlil.

Аннотация:

В статье рассматривается философско-нравственный и социальный анализ рассказа Эмиля Золя «Наводнение». Произведение раскрывает силу человеческих чувств, самопожертвование и влияние природных катаклизмов на судьбу человека. Через образ старика Люсена автор показывает, как истинная любовь и моральное величие преодолевают страх, бедность и смерть.

Ключевые слова: натурализм, гуманизм, трагедия, любовь, семья, неравенство, природа.

Annotation: This article analyzes the social, moral, and philosophical aspects of Émile Zola’s short story “The Flood.” The narrative explores the psychological

depth of human endurance and sacrifice in the face of natural disaster. Through the portrayal of the peasant family, Zola exposes the strength of human compassion and the tragic power of nature as a force that tests moral and emotional boundaries.

Keywords: naturalism, humanity, tragedy, love, sacrifice, family, nature, psychology.

Kirish

Emil Zolya (1840–1902) — XIX asr fransuz adabiyotining eng yirik yozuvchilaridan biri, naturalizm oqimining asoschisi. U o'z asarlarida jamiyatning real holatini, inson tabiatining biologik va ijtimoiy omillar bilan bog'liqligini chuqur yoritgan. “Toshqin” (fransuzcha nomi L’Inondation) hikoyasi yozuvchining insonparvarlik, oila, fojia va tabiat oldidagi ojizlik kabi mavzularni o'zida mujassam etgan asarlaridan biridir.

Zolya bu hikoyani 1880-yillarda yozgan bo'lib, u “Insoniyat va tabiat o'rtasidagi kuch sinovi”ni badiiy shaklda ko'rsatadi. Asarda bir oilaning suv toshqini paytida boshidan kechirgan fojeasi orqali insoniy qadriyatlarning yuksakligi, mehr, sadoqat va sabr timsollari ochib beriladi.

Asarning mazmuni va g'oyaviy yo'nalishi:

“Toshqin” hikoyasi Frantsiyaning janubidagi qishloqda sodir bo'lgan tabiiy ofat — daryo toshqinini tasvirlaydi. Hikoya qahramoni — Jan Makkar nasliga mansub mehnatkash dehqon Lyuzen bo'lib, u sadoqatli, halol va o'z oilasiga fidoyi inson sifatida gavdalanadi. Uning katta oilasi, o'g'illari, kelinlari va nevaralari bilan birgalikda tinch hayot kechirayotganligi asar boshida tinchlik va osoyishtalik muhitini yaratadi.

Ammo bu osoyishtalikni to'satdan yuz bergan tabiiy ofat — suv toshqini buzadi. Daryo ko'tarilib, butun vodiyni suv bosadi. Lyuzen oilasini qutqarish uchun jonbozlik ko'rsatadi, biroq suv hamma narsani yutib yuboradi. U o'z farzandlarini, nevaralarini birin-ketin yo'qotadi. Oxir-oqibat Lyuzen faqatgina o'zining hayoti evaziga ularning xotirasini saqlab qoladi.

Asar g'oyasining markazida tabiat va inson kurashi turadi. Tabiat — Zolya uchun faqat fon emas, balki faol kuchdir. U odamlarni sinovdan o'tkazadi, ularning ma'naviy qiyofasini ochib beradi. “Toshqin”dagi suv — bu shunchaki tabiiy ofat emas, balki hayotning sinovlar ramzidir.

Obrazlar tahlili

Lyuzen obrazi:

Lyuzen — insonparvarlik, fidoyilik va mehr timsoli. U hayotining har daqiqasida oila va vijdonini birinchi o'ringa qo'yadi. Tabiatning kuchi oldida u ojiz bo'lsa-da, ma'naviy jihatdan buyukdir. Emil Zolya uning tilidan insonning eng so'nggi nafasigacha bo'lgan umidini quyidagicha ifodalaydi:

“Men ularni qutqarolmadim, lekin men ularning sevgisini suv bilan birga olib ketmayman...”

Bu iqtibos asarning asosiy falsafiy mazmunini ochadi: insonning buyukligi uning boyligida emas, balki mehr va sadoqatida.

Oilaviy birlik:

Asarda oila — insoniy hayotning markazi sifatida ko'rsatiladi. Lyuzen oilasining har bir a'zosi mehr va sadoqat bilan yashaydi. Ularning fojiasi — jamiyatdagi barcha oilalar uchun ramziy ogohlantiruvdir. Suv toshqini ularning hayotini buzgan bo'lsa-da, ularning insoniy qadriyatlari yo'qolmaydi.

Naturalizm oqimi va badiiy vositalar:

Zolya naturalizm nazariyasining asoschisi sifatida “Toshqin”da realistik va ilmiy yondashuvni uyg'unlashtiradi. U voqealarni hissiyotdan ko'ra kuzatuvchi sifatida tasvirlaydi. Tabiat hodisasi, odamlarning ruhiy holati, ularning jismoniy harakatlari aniq, detallashtirilgan shaklda ifodalanadi.

Masalan, u suvning ko'tarilishi manzarasini shunday yozadi:

“Daryo og‘zini ochgan ajdarho kabi qirg‘oqlarni yutib borardi. Suvning g‘uvillashi ichida odamlarning nidosi yo‘qolib ketar edi.”

Bu tasvir Zolyaning naturalistik poetikasini aniq namoyon etadi — unda tabiat tirik kuch, inson esa sinovdan o‘tuvchi mavjudot sifatida gavdalanadi.

Asarning falsafiy talqini:

“Toshqin” hikoyasida insonning taqdir oldidagi ojizligi, tabiatning buyukligi va ruhiy bardoshlilik masalalari ko‘tariladi. Zolya shu orqali hayotning shafqatsiz, ammo adolatli qonunlarini ko‘rsatadi: kim kuchli, kim mehrli — o‘sha ma‘nan tirik qoladi.

Asarda Zolya shuningdek, ijtimoiy tengsizlik va odamlarning taqdir oldidagi tengligini qarama-qarshi qo‘yadi. Suv oldida boy ham, kambag‘al ham bir xil ojizdir. Bu jihatdan asar demokratik ruhda yozilgan.

Hikoyaning zamonaviy ahamiyati:

Bugungi kunda “Toshqin” ekologik va ma‘naviy jihatdan ham o‘z ahamiyatini yo‘qotmagan. Global isish, tabiiy ofatlar, ijtimoiy befarqlik sharoitida Zolyaning bu asari insoniyatga ogohlantiruvchi darsdir: tabiat bilan kurashish emas, balki uni anglash va unga hamdard bo‘lish zarur.

Xulosa

Emil Zolyaning “Toshqin” hikoyasi inson qalbi, oilaviy mehr va hayot sinovlari haqida falsafiy mushohadadir. Muallif insonni tabiiy ofatlar fonida sinovdan o‘tkazib, uning eng go‘zal xislatlarini — sadoqat, mehr va vijdonni ko‘rsatadi.

Zolya bu hikoya orqali shunday fikrni ilgari suradi:

“Haqiqiy qudrat — insonning mehrida, tabiat bilan uyg‘un yashashidadir.”

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zola, Émile. L'Inondation (The Flood). – Paris: Charpentier, 1880.
2. Zolya, Emil. Toshqin. O'zbek tiliga tarjima. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1985.
3. Karimov, A. Fransuz realizmi va naturalizmi tarixidan. – Toshkent: Ma'naviyat, 2019.
4. G'afurov, A. Inson ruhiyati va badiiy tahlil. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018.
5. Zolya haqidagi ilmiy maqolalar to'plami. – Parij: Gallimard, 2002.